

Reactie op aanvullingsbesluit Bodem

Aan Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Van Maikel de Gram, Grond & Ontwikkeling, afdeling Bodem
Datum 11 september 2018

Algemeen

Financiële lasten	<p>De onderbouwing van de financiële lasten is mager en leidt waarschijnlijk tot een onderschatting van de bestuurlijke lasten. De kosten om een nieuw systeem in te voeren, daarbij behorend beleid op te stellen af te stemmen en te implementeren zijn hoog. De kosten om de ambities van de omgevingswet waar te maken zijn zeer hoog. Het zal veel tijd vergen voordat iedereen zijn weg weer heeft gevonden en de werkprocessen zijn aangepast, in die tijd zullen fouten worden gemaakt.</p> <p>We hebben zeker waardering voor de poging om het omgevingsrecht op een systematische manier te ordenen. De bodemregelgeving is hiermee een stuk overzichtelijker geworden. De lokale afwegingsruimte zal door ons zeker gebruikt worden. Toch maken wij ons zorgen over de overgangperiode van meerdere jaren. De uitvoering en naleving van regelgeving zal door het overgangsrecht, het ontbreken van complete en goed doordachte omgevingsplannen, beperkingen van het digitaal stelsel en het ontbreken van ervaring bij initiatiefnemers, intermediairs en overheden niet eenvoudig zijn. Fouten, onduidelijkheden, geschillen en vertragingen zullen onvermijdelijk zijn waardoor zeker in de overgangperiode grote inspanningen nodig zijn.</p> <p>Dit betekent dat de doelstellingen van de omgevingswet pas na een aantal jaren bereikt zullen worden.</p>
Saneringsoperatie	<p>Het uitgangspunt van het aanvullingsbesluit is dat de spoedlocaties (historische verontreiniging) zijn gesaneerd of beheerst zodat saneringsmaatregelen alleen noodzakelijk zijn bij nieuwbouw of functiewijziging. Voor onverwachte, niet eerder gesignaleerde risicovolle</p>

	<p>verontreiniging is de toevalsvondst geïntroduceerd met de gedachte dat dit niet erg vaak zou voorkomen. De laatste jaren is echter duidelijk geworden dat dit uitgangspunt niet juist is. Door de nieuwe inzichten in de risico's van loodverontreiniging blijkt dat de saneringsoperatie in de historische bebouingskernen nog lang niet is afgerond. De aanvullingswet en het aanvullingsbesluit bodem is niet ingericht om een dergelijke saneringsoperatie vorm te geven.</p> <p>Iets dergelijks geldt voor opkomende stoffen. Door nieuwe inzichten zou kunnen blijken dat er op grotere schaal risico's aanwezig zijn dan nu verondersteld.</p> <p>In het convenant wordt aan deze onderwerpen voldoende aandacht gegeven, maar in het aanvullingsbesluit missen wij nog de aanknopingspunten om deze problemen ook in de verdere toekomst aan te pakken.</p>
Bemalen/zuiveren /lozen	<p>Bemalen is nu opgenomen in de MBA graven. Dat is niet onlogisch want om te graven is in het westen en noorden van het land vaak bemaling nodig. Toch lijkt het doelmatiger om van bemalen, (zuiveren) en lozen een aparte MBA te maken. Bemalingen zijn ook vaak nodig als er niet gegraven wordt, of de graafactiviteit voorbij is (bouwkuipen). Een belangrijk aspect bij bemalingen is het effect op de grondwaterstand. Grondwaterstandsverlagingen kunnen schade veroorzaken door zettingen of het droogvallen van funderingen. In de MBA worden geen regels gesteld aan de effecten op of de monitoring van de grondwaterstanden. Dat valt mogelijk onder de zorgplicht of kan lokaal geregeld worden, maar dat is ondoelmatig omdat een groot deel van de gemeenten behoefte zullen hebben aan dergelijke bepalingen.</p> <p>Bij bemalingen moet het opgepompte water worden afgevoerd door infiltratie, of lozing in oppervlaktewater of riolering. Er is voor gekozen om geen lozingseisen op te nemen voor lozingen op regionale wateren, maar alleen op rijkswater. Dat is ondoelmatig omdat waarschijnlijk alle waterkwaliteitsbeheerders dezelfde lozingseisen zullen willen hanteren.</p> <p>Verder zit er tussen bemaling en lozing vaak nog een zuiveringsstap. Vaak wordt een eenvoudige zuivering toegepast om de zwevende stof of ijzer te verwijderen. Maar als verontreinigd grondwater wordt opgepompt, is een gecompliceerdere zuivering nodig die op zich een milieubelastende activiteit is door emissies naar de lucht, geluidsoverlast, afvalproductie, energie en grondstoffengebruik. Het is nu niet duidelijk of een dergelijke zuiveringsinstallatie onder de zorgplicht valt of onder de MBA afvalwaterzuiveringsinstallaties.</p> <p>De samenhang tussen bemalen, zuiveren en lozen én het feit dat bemalingen ook plaatsvinden zonder graafwerk pleiten voor een zelfstandige MBA of anders voor een meer doelmatige en centrale regeling van de omgevingseffecten.</p>
Samenhang graven en saneren	<p>In de toelichting wordt terecht ingegaan op de samenhang tussen de activiteiten graven en saneren. Het is echter niet onmiddellijk duidelijk wanneer er sprake is van graven en wanneer van saneren. Het criterium voor MBA saneren is het verminderen van de blootstelling. Indien het verminderen van de blootstelling een onbedoeld neveneffect is, valt de activiteit dus ook onder deze MBA. Dat kan niet de bedoeling zijn. Het zou beter zijn om de MBA saneren te definiëren als een activiteit met de bedoeling om de</p>

	<p>blootstelling te verminderen. Dat rechtvaardigt dan ook dat het bevoegd gezag meer tijd heeft om de melding te controleren.</p> <p>Aan de toelichting kan nog worden toegevoegd dat alle saneringsvarianten die zijn gebaseerd op graven mogelijk worden gemaakt door deze MBA's te combineren. Zo kan een initiatiefnemer ervoor kiezen om iets verder te gaan dan de afdekvariant zonder volledig terug te saneren naar de terugsaneerwaarden. De extra sanerende maatregelen vallen dan onder de MBA graven. Als dat inderdaad de bedoeling is, is het goed om dat in de toelichting op te nemen. Het voorbeeld van de parkeergarage is verhelderend, maar een aanvullend voorbeeld van een bronverwijdering in combinatie met een leeflaag zou verhelderend zijn</p>
Graven	<p>Bij de activiteit graven zullen in de praktijk veel meer aspecten moeten worden meegenomen dan die in het BAL zijn genoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verbod op graven in waterkeringen; - Regulering werken in de openbare ruimte; - Bescherming ondergrondse infrastructuur - Bescherming aardmonumenten en cultureel erfgoed (archeologische vindplaatsen); <p>Al deze beperkingen zijn locatieafhankelijk en horen in de omgevingsplannen thuis. Voor het goede begrip is het wel beter om dit in ieder geval in de toelichting te benoemen. Dat is namelijk bepalend voor de opgave die gemeentes hebben bij het opstellen van een omgevingsplan.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ In de toelichting opnemen dat bij graven vaak ook met bovengenoemde aspecten rekening gehouden moet worden. De regelgeving daarover zal op lokaal niveau moeten worden gemaakt omdat deze aspecten locatieafhankelijk zijn.
Onderzoek	<p>In de toelichting wordt gesuggereerd dat gemeenten het vooronderzoek kunnen faciliteren door historische informatie digitaal beschikbaar te stellen. De Richtlijnen voor vooronderzoek gaan echter veel verder dan wat gemeenten redelijkerwijs digitaal beschikbaar kunnen stellen. In de praktijk wordt het vooronderzoek echter zelden volledig uitgevoerd zoals is voorgeschreven. Zo leven 2 verschillende werkelijkheden naast elkaar.</p>
Bodem/grond	<p>De milieubelastende activiteiten hebben grotendeels betrekking op grond. Toch wordt in de artikelen vaak over bodem gesproken. Bodem is grond en grondwater (en bodemlucht). De artikelen gaan echter niet in op grondwater. Het wekt dan verwarring om over bodem te spreken</p>

Artikelsgewijs

Artikel	Onderwerp	Vraag/commentaar
		<p>? = vraag</p> <p>➤ = Voorstel</p>
BAL, art 3.48c1	Aanwijzing MBA graven <l	Valt graven in schone bodem, in klasse wonen en industrie ook in deze MBA? Volgens de beschrijving gaat het om bodem die verontreiniging bevat dus in ieder geval niet in schone bodem. Verder wordt in de tabel op blz

		133 (bij landbodem) onderscheid gemaakt in 'wonen', 'industrie' en 'verontreinigd', waarmee in ieder geval gesuggereerd wordt dat 'wonen' en 'industrie' niet verontreinigd is.
BAL, art 3.48c3	Aanwijzing MBA graven	Graven in grondwater valt buiten MBA. Wordt daarmee bedoeld 'ontgaven in den natte'?. Als grondwaterstand wordt verlaagd door bemaling, valt dan het graven onder de oorspronkelijke grondwaterstand en boven de verlaagde grondwaterstand dan inderdaad onder de MBA? ➤ Zo ja, dan graag meenemen in toelichting.
BAL, art 3.48c3	Aanwijzing MBA graven	Gelden er ook regels bij graven in het grondwater?
BAL, art 3.48g	Gegevens en bescheiden	Er wordt verwezen naar artikel 4.48 ^e waar 3.48 ^e wordt bedoeld.
BAL, art 3.48g	Gegevens en bescheiden	Gegevens en bescheiden komt ook in art 4.1223 terug. Waarom is dit verdeeld over hoofdstuk 3 en 4? Bij MBA toepassen staat alles in hoofdstuk 4
BAL, art 3.48j	idem	idem
BAL, art 3.48h	Aanwijzing MBA saneren	Het beperken van blootstelling aan verontreiniging wordt als MBA geformuleerd. Dat kan leiden tot interpretatieverschillen als de blootstelling wordt verminderd als onbedoeld bijeffect. Zo wordt bij bebouwen of bestraten van verontreinigde grond de blootstelling verminderd. Dat geldt ook voor functiewijziging naar minder intensief gebruik. Het is niet de bedoeling van deze MBA dat een 'toevallige' vermindering van blootstelling leidt tot overbodige bepalingen. ➤ De doelstelling (en niet het effect) van de maatregel is bepalend om vast te stellen dat het om het om de MBA saneren gaat.
BAL, art 3.48h	Aanwijzing MBA saneren	Wat is de reden dat de term 'saneren' in lid 1 niet wordt gebruikt, terwijl dit wel is wat er wordt bedoeld en er in lid 2 ook naar wordt verwezen?
BAL, art 3.48h	Aanwijzing MBA saneren	Waarom omvat deze MBA niet ook het bemalen, tijdelijk opslaan en zeven als dat nodig is om te saneren, zoals ook bij de MBA's voor graven.
BAL, art 3.200b 1	Aanwijzing vergunningplichtige gevallen	Geldt grond met kwaliteit wonen en industrie wel of niet als verontreinigde grond?
BAL, art 4.1217. 1	Gescheiden houden	Klopt het dat alleen indien sprake is van een partijkeuring, grond van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden moeten worden

		gehouden en dat deze verplichting niet geldt op basis van de indicatieve kwalificatie zoals deze vaak wordt opgenomen in een verkennend bodemonderzoek?
BAL, art 4.1217 en 4.1225	Gescheiden houden	De eisen aan gescheiden houden van grondsoorten en verontreinigingsgraad bij (zwaar) verontreinigde zijn onnodig belastend zeker bij kleinere ontgravingen en heterogene bodem. <ul style="list-style-type: none"> ➤ 2c kan vervallen, asbest > 1 zou bij deze mba niet voor mogen komen ➤ 2d kan vervallen, is niet functioneel. Bij 5* industrie is meestal ook de interventiewaarde overschreden, behalve bij minerale olie, maar dat wordt in 2 e al afgedekt.
BAL, art 4.1217.2	Gescheiden houden	Geldt deze bepaling (gescheiden houden van grondsoorten) ook voor klasse wonen en industrie?
BAL, par. 4.119	Graven, bemalen en zeven	Hoewel bemalen en zeven onderdeel zijn van de milieubelastende activiteit graven, zijn er geen bepalingen opgenomen om stof en geluidsoverlast te beperken of ongewenste dalingen van de grondwaterstand tegen te gaan. Dat betekent dat overlast wordt gereguleerd door de zorgplicht. Dat leidt wel tot onduidelijkheid voor zowel initiatiefnemer als toezichthouder.
BAL, par 4.119	Lozen	Als moet worden bemalen, dan moet er ook worden geloosd. Waarom zijn daar geen bepalingen voor opgenomen zoals wel bij MBA saneren
BAL, art 4.1222.3	Melding wijziging	Wijzigingen moeten ten minste 5 dagen van tevoren gemeld worden. Dat is niet altijd werkbaar en zou betekenen dat het werk 5 dagen stil komt te liggen bij onvoorziene gebeurtenissen. Als bijvoorbeeld de milieukundige ziek wordt en vervangen moet worden wordt of als het ontgravingsprofiel iets anders word, zou 5 dagen met gewacht moeten worden. Graag in toelichting aangeven dat het om significante wijzigingen gaat van bijvoorbeeld 50% in hoeveelheden of het ontgraven van andersoortige verontreinigingen.
BAL, art. 4.1226a	Tijdelijke opslag bij graven	Grond mag niet langer dan 4 weken na beëindiging van het graven opgeslagen blijven liggen. Deze bepaling kan leiden tot interpretatieverschillen: <ul style="list-style-type: none"> - Graven uit de opgeslagen grond is ook

		<p>'graven'. Opslag kan daarna weer 4 weken blijven liggen. Als elke 4 weken maar even in de opgeslagen grond wordt geroerd kan de grond heel lang blijven liggen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het is logischer om de termijn te koppelen aan het beëindigen van het aanvullen (indien nodig). Dan is namelijk duidelijk hoeveel grond er over blijft.
BAL, art. 4.1226a	Tijdelijke opslag bij graven	<p>Grond mag niet langer dan 4 weken na beëindiging van het graven opgeslagen blijven liggen. Deze periode is kort als bijvoorbeeld een niet-reinigbaarheidsverklaring nodig is.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Geef 6 weken de tijd om de grond af te voeren.
BAL, art 4.1230	Indienen gegevens	<p>Ten hoogste 5 dagen na de activiteit moeten gegevens worden verstrekt. Hiermee wordt waarschijnlijk bedoeld 5 dagen na het afvoeren van de grond.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Graag ter verduidelijking meenemen in toelichting
BAL, art 4.1232.3	Melding wijziging	<p>Wijziging moet 5 dagen van tevoren worden gemeld, maar dat is niet altijd mogelijk .</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Graag nuanceren, zie eerdere opmerking.
BAL, art 4.1235.4	Herschikken	<p>Bepaling is niet duidelijk. Het herschikken van grond is geen essentieel onderdeel van deze saneringsmethode. Mogelijk gaat het om het egaliseren voor het aanbrengen van een (beton)verharding.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tekstvoorstel: Herschikken van verontreinigde grond <u>mag worden</u> uitgevoerd op het gedeelte van de locatie waar een de afdeklaag wordt aangebracht.
BAL, art 4.1235.4	Herschikken	<p>Er wordt alleen gesproken over het herschikken van verontreinigde grond. Wordt hier mee alle grond met concentraties boven de achtergrondwaarde bedoeld, of het nou klasse wonen, industrie, verontreinigd, zwaar verontreinigd of sterk verontreinigd is ?</p>
BAL, art 4.1239.1	Maatregelen uitdampen	<p>Maatregelen om uitdamping te voorkomen zijn vaak maatwerk en laten zich moeilijk in dit eenvoudig middelvoorschrift vangen. Zo kan</p>

		<p>damp met hoge concentraties lanmgs de fundering omhoog ontsnappen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Beschrijf als doelvoorschrift dat binnen en buiten de TCL (toelaatbare concentratie lucht) niet mag worden overschreden, of ➤ Maak bij risico's op uitdamping een omgevingsvergunning verplicht
BAL, art 4.1239.1	Maatregelen uitdampen	<p>In dit artikel wordt gesuggereerd dat altijd maatregelen worden genomen om blootstelling aan uitdamping te voorkomen. Dat is lang niet altijd nodig en hangt vooral samen met mogelijke grondwaterverontreiniging.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Aangeven dat dit een mogelijke saneringsmethode is bij grondwaterverontreiniging.
BAL, art 4.1240	Lozingsroute afvalwater	<p>Waarom is dit artikel hier opgenomen? De kans op het vrijkomen van verontreinigd grondwater is bij deze MBA niet groter dan bij graven >1. Zou het niet logischer zijn om het van het lozen van verontreinigd grondwater (of afvalwater) een aparte MBA, of module te maken</p>
BAL, art 4.1241	Lozing op oppervlaktewater	<p>Als het grondwater verontreinigd is, zal het water gezuiverd moeten worden om hieraan te voldoen. Welke eisen gelden voor de waterzuivering (emissie, geluid, bodembescherming)? Er bestaat een MBA afvalwaterzuivering met bijbehorende eisen. Valt de grondwaterzuivering daaronder?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Graag aandacht hiervoor in toelichting
BAL, art 4.1244	Beëindigen activiteit, gegevens en bescheiden	<p>De gevraagde gegevens zijn zeer minimaal. In theorie kan in combinatie met de melding en eventuele wijzigingen gereconstrueerd worden wat er precies is uitgevoerd, maar in de praktijk kan deze bepaling tot onduidelijkheid leiden;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Koppelen aan Kwalibo/BRL ➤ Minimale eisen benoemen waaraan de beschrijving moet voldoen
BAL, Art 1245a	Opslaan, zeven en samenvoegen van grond.	<p>Op welke wijze moet worden onderbouwd wat de kwaliteitsklasse van de grond is?</p>
BAL, art 4.1249	Hergebruik afvalwater	<p>De bepaling om (al het) water dat in contact is geweest met opgeslagen grond opnieuw te gebruiken is te verplichtend geformuleerd en schiet zijn doel voorbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De bepaling impliceert dat het water wordt opgevangen en dat er dus een onderafdichting aanwezig moet zijn.

		<p>Anders zakt het water immers de onderliggende bodem in. Als een onderafdichting inderdaad de bedoeling is, had dat er moeten staan;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bij veel (regen)water kan de hoeveelheid water veel groter zijn dan wat nodig is om stofvorming te voorkomen. Dan ben je bezig met nodeloos rondpompen van water <p>➤ Schrapen van dit artikel</p>
BAL, art 4.1251	Emissiewaarden	Waarom zijn hier niet dezelfde emissiewaarden gehanteerd als in art 4.1241
BAL, art 4.1263/4.1269	Gegevens en bescheiden voor begin activiteit bij grootschalige bodemtoepassingen en diepe plassen	De herkomst van elke partij grond of baggerspecie moet 5 dagen voor aanvang worden ingediend. Grootschalige bodemtoepassingen en diepe plassen zijn soms langlopende projecten waarbij vooraf niet duidelijk is welke partijen toegepast gaan worden. Hoe moeten we daar volgens dit besluit mee om gaan?
BAL, art 5.7e, 2	Nader bodemonderzoek asbest	Voor asbest geldt BRL SIKB 2018
BAL, art 6.55a, 1 en art 7.61a, 1	Melding van lozing op rijkswater	De meldingstermijn van 4 weken is erg lang in verhouding tot bijvoorbeeld de melding van de activiteit graven onder I.
BAL, art 6.55a/d Art 7.61a	Melding lozen afvalwater op rijkswater, vrijkomend bij bemaling bij graven	Waarom zijn deze bepalingen niet algemeen geldend voor al het oppervlaktewater gemaakt en in de betreffende MBA's voor graven opgenomen?
P	Tabel interventiewaarden	Bodemtypecorrectie ontbreekt Voetnoten ontbreken Naast anorganische stoffen staan ook organische stoffen in de tabel.
BKL, art 5.85b	Toelaatbare kwaliteit in de bodem	De gemeente moet in het omgevingsplan waarden aangeven. Betreft dit ook waarden in grondwater? Waarschijnlijk wel want grondwater is onderdeel van de bodem. Het zou ook wel logisch zijn omdat vluchtige verbindingen zoals benzeen en VOCl ook gezondheidsrisico's kunnen veroorzaken
BKL, art 5.85a3	Bodemgevoelige locatie, gebouw nog niet aanwezig	Dit betekent dat als het omgevingsplan bouw toestaat maar er niet wordt gebouwd (statische locatie) er sprake is van een bodemgevoelige locatie. Heeft dat nog andere consequenties dan eisen aan de bouw?
BKL, art 5.85c1a	In de bijlage VI zijn de interventiewaarden opgenomen waarmee een gemeente bij het	Waarom moet een gemeente rekening houden met deze interventiewaarden? De bepaling is overbodig. Bovendien zijn deze interventiewaarden (deels)afgeleid voor

	opstellen rekening mee moet houden	ecologische risico's en hebben voor veel stoffen geen relatie met humane risico's en met het doel van dit artikel.
BKL, art 5.85c1a	In de bijlage VI zijn de interventiewaarden opgenomen waarmee een gemeente bij het opstellen rekening mee moet houden	Als dan toch de interventiewaarden worden meegegeven waarom dan alleen voor grond. Ook verontreinigd grondwater kan tot risico's leiden.
BKL, art. 5.85c2	Maximaal toelaatbaar risico	Zowel in lid 1 als in lid 2 wordt gesproken over 'waarde'. Het gaat echter om onvergelykbare grootheden en dat is verwarrend. In artikel 1 wordt gesproken over een concentratie in de grond in mg/kg en in artikel 2 over de inname van een persoon uitgedrukt in ug/kg lichaamsgewicht. ➤ Specificeren of uitleggen
BKL, art 5.85d	Te nemen maatregelen	In deze bepaling is een ondergrens opgenomen van 25m ³ . Dat is niet logisch want ook bij kleine volumes kan een ontoelaatbaar risico optreden. Bijvoorbeeld als de concentraties erg hoog zijn, het gebruik intensief en de verontreiniging in een dunne contactlaag aanwezig is. De aanpak is bovendien relatief eenvoudig en goedkoop. Het gaat om het contactrisico, niet om het bodemvolume.

Hoogachtend ,

Maikel de Gram
 Hoofd afdeling Bodem
 Grond & Ontwikkeling
 Gemeente Amsterdam